

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

РИТОРИКА

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна/заочна

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітня програма: «081 Право»

Рік навчання: другий

Семестр: II

Кількість кредитів (годин): денна: 3 (90 год.: 20 - лекції; 24 - семінарські; 46 - самостійна робота); заочна: 3 (90 год.: 4 - лекції; 4 - семінарські; 82 - самостійна робота);

Мова викладання: українська

Посилання на курс в онлайн-платформі

<http://moodle.idgu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=463>

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Глушук Світлана Василівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра: кафедра загального мовознавства, слов'янських мов та світової літератури

Робочий e-mail: glushchuk@idguonline.net

Години консультацій на кафедрі: середа, 15:30-16:30

3. Опис та мета дисципліни

Дисципліна «Риторика» є обов'язковим освітнім компонентом підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності «081 Право» і спрямована на формування комунікативної культури особистості.

Предмет вивчення навчальної дисципліни – загальні закономірності мовленнєвої поведінки, що діють у різних ситуаціях спілкування, сферах діяльності, та практичні можливості використання їх з метою створення ефективного висловлювання.

Метою викладання навчальної дисципліни «Риторика» є формування і розвиток у студентів мислительної, мовленнєвої комунікативної культури, вдосконалення і оптимізація ефективного мовленнєвого спілкування, навчання мистецтва створювати з урахуванням узусу і відповідної йому комунікативної спрямованості тексти різних жанрів насамперед в усній формі, а також практичне оволодіння навичками ораторського мистецтва, культурою вербального спілкування.

Програма спирається на знання, отримані студентами під час вивчення дисциплін «Українська мова» та «Основи академічного письма».

Проблематика навчальної дисципліни «Риторика» пов'язана з опануванням фахових дисциплін, викладання яких здійснюється українською мовою. Оперування мовними

засобами наукового, офіційно-ділового стилів та формування мовленнєвої культури особистості є запорукою успішної кар'єри в майбутньому.

4. Результати навчання

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Риторика» здобувачі отримують знання про:

- сутність і сучасний статус риторики;
- своєрідність риторики як самостійної науки;
- основні закони організації та управління мисленнєво-мовленнєвою діяльністю;
- історичні витоки риторики, традиції Давньої Греції та Риму, давньоруського красномовства, українського ораторського мистецтва;
- специфіку, різновиди і жанри публічного мовлення;
- праці видатних ораторів;
- сучасний етикет публічного мовлення;
- методику та етапи підготовки промови;
- сучасні вимоги до промовця; вимоги до мовленнєвої культури оратора;
- найуживаніші моделі мовного етикету;
- критерії оцінювання усної промови тощо.

Успішне освоєння дисципліни виражається в оволодінні такими вміннями й навичками:

- вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;
- володіти базовими навичками риторики;
- доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло;
- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

5. Структура дисципліни

Тема № 1. Вступ. Риторика як наука, навчальна дисципліна і мистецтво

Перелік питань/завдань, що вносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none">1. Загальне поняття про риторику.2. Основоположні розділи класичної риторики.3. Зв'язок риторики з іншими науками.4. Комплекс вимог до оратора.	<ol style="list-style-type: none">1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 6-12.2. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997.3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 6-20.4. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С. 45-64.5. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 6-10.6. Богатырев А.А. Герменевтика и риторика в их взаимоотношении и взаимодействии //Русский язык и литература в учебных заведениях. – 2004. - №4. – С. 39-46.7. Мацько Л. Риторика: предмет, основні поняття, розділи //Дивослово. – 2001. - №12. – С. 28-31.8. Мацько Л., Мацько О. Інвенція як розділ риторики //Дивослово. – 2003. - №6. – С. 63-68.

<p>Семінарське заняття 1 (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне поняття про риторику. 2. Основоположні розділи класичної риторики. 3. Зв'язок риторики з іншими науками. 4. Комплекс вимог до оратора. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Богатырев А.А. Герменевтика и риторика в их взаимоотношении и взаимодействии //Русский язык и литература в учебных заведениях. – 2004. - №4. – С. 39-46. 2. Кравець Л. Риторика після Еллади //Урок української. – 2001. - №4. – С. 45-48. 3. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997 (відповідні статті). 4. Мацько Л. Риторика: предмет, основні поняття, розділи //Дивослово. – 2001. - №12. – С. 28-31. 5. Мацько Л., Мацько О. Вітчизняна риторика //Дивослово. – 2002. - №5. – С. 22-27; №12. – С. 20-25. 6. Мацько Л., Мацько О. Інвенція як розділ риторики //Дивослово. – 2003. - №6. – С. 63-68. 7. Сербенська О. Риторика як наука про успішну мовну комунікацію: Лекція //Записки «Перекладацької майстерності 2000-2001». Том 3 /Львівський національний університет ім. І.Франка. – Львів, 2002. – С. 122-126, 126-135.
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення риторики. Схарактеризуйте її предмет, мету і завдання. 2. Витлумачте основні поняття риторики. 3. Яке місце посідає риторика в житті суспільства? 4. Назвіть основні розділи риторики. Дайте їм характеристику. 5. З якими науками пов'язана риторика? У чому це виявляється? 6. Як співвідносяться між собою ораторська майстерність і професійна підготовка фахівців? 7. Які вимоги висуваються до сучасного оратора? (термін виконання: підготувати на семінарське заняття) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Богатырев А.А. Герменевтика и риторика в их взаимоотношении и взаимодействии //Русский язык и литература в учебных заведениях. – 2004. - №4. – С. 39-46. 2. Кравець Л. Риторика після Еллади //Урок української. – 2001. - №4. – С. 45-48. 3. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997 (відповідні статті). 4. Мацько Л. Риторика: предмет, основні поняття, розділи //Дивослово. – 2001. - №12. – С. 28-31. 5. Мацько Л., Мацько О. Вітчизняна риторика //Дивослово. – 2002. - №5. – С. 22-27; №12. – С. 20-25. 6. Мацько Л., Мацько О. Інвенція як розділ риторики //Дивослово. – 2003. - №6. – С. 63-68. 7. Сербенська О. Риторика як наука про успішну мовну комунікацію: Лекція //Записки «Перекладацької майстерності 2000-2001». Том 3 /Львівський національний університет ім. І.Франка. – Львів, 2002. – С. 122-126, 126-135.

Тема № 2. Основні етапи розвитку риторики

Перелік питань/завдань, що вноситься на	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
---	---

обговорення/опрацювання	
<p>Лекція (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міфологія красномовства. Народний золотослів. 2. Ораторське мистецтво у Стародавньому світі. 3. Риторика епохи Середньовіччя. 4. З історії української риторики. 5. Риторика Нового часу. 6. Риторика ХІХ ст. 7. Неориторика. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 40-180. 2. Кравець Л. Риторика після Еллади //Урок української. – 2001. - №4. – С. 45-48. 3. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997. 4. Мацько Л., Мацько О. Вітчизняна риторика //Дивослово. – 2002. - №5. – С. 22-27; №12. – С. 20-25. 5. Мацько Л., Мацько О. Риторика Стародавньої Греції і Стародавнього Риму //Дивослово. – 2002. - №1. – вкладка. 6. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 21-89. 7. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С. 8-44. 8. Чепіга І.П. Ораторське мистецтво на Україні в ХVІ – ХVІІ ст. //Українська мова і література в школі. – 1989. - №10. – С. 64-69. 9. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 17-23.
<p>Семінарське заняття 2-3 (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міфологія красномовства. 2. Ораторське мистецтво у Стародавньому світі. 3. Риторика епохи Середньовіччя. 4. Риторика Нового часу. 5. Риторика ХІХ ст. 6. Неориторика. 7. З історії української риторики. 8. Народний золотослів. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 6-12, 40-178. 2. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К., 2006. – С. 7-15, 40-154. 3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 6-20, 21-89. 4. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С. 8-45, 45-60. 5. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 6-10, 17-23. 6. Колотілова Н.А. Риторика // http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_kolotilova_na 7. Мацько Л. І. Риторика // http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_matsko_l_i 8. Олійник О.Б. Риторика // http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_oliynik_ob 9. Кравець Л. Риторика після Еллади //Урок української. – 2001. - №4. – С. 45-48. 10. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997 (відповідні статті). 11. Мацько Л., Мацько О. Вітчизняна риторика //Дивослово. – 2002. - №5. – С. 22-27; №12. – С. 20-25. 12. Мацько Л., Мацько О. Риторика Стародавньої Греції і Стародавнього Риму //Дивослово. – 2002. - №1. – вкладка.

	13. Чепіга І.П. Ораторське мистецтво на Україні в XVI – XVII ст. //Українська мова і література в школі. – 1989. - №10. – С. 64-69.
<p>Завдання для самостійної роботи: 1. Підготуйте повідомлення (4-5 хв.) на одну з тем: Риторика Давньої Греції. Горгій як видатний ритор античної Греції. Ораторство Демосфена. Сократ як ритор. Платон про риторику. Риторика Аристотеля. Риторика Цицерона. Оратор Гай Юлій Цезар. Мовтворчість Івана Вишенського. Мовна спадщина Григорія Сковороди. Риторика в Києво-Могилянській академії. Ораторство Феофана Прокоповича.</p> <p>2. Напишіть текст рекламного оголошення про курси, на яких навчають риторики (вказіть, що саме тут вивчатиметься та яку користь це може принести в житті).</p> <p>3. Складіть рекламу ЗВО, у якому ви навчаєтесь (не більше 50 слів).</p> <p>(термін виконання: підготувати на семінарське заняття)</p>	1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 6-12, 40-178. 2. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К., 2006. – С. 7-15, 40-154. 3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 6-20, 21-89. 4. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С. 8-45, 45-60. 5. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 6-10, 17-23. 6. Колотилова Н.А. Риторика // http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_kolotilova_na 7. Мацько Л. І. Риторика // http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_matsko_l_i 8. Олійник О.Б. Риторика // http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_oliynik_ob 9. Кравець Л. Риторика після Еллади //Урок української. – 2001. - №4. – С. 45-48. 10. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997 (відповідні статті). 11. Мацько Л., Мацько О. Вітчизняна риторика //Дивослово. – 2002. - №5. – С. 22-27; №12. – С. 20-25. 12. Мацько Л., Мацько О. Риторика Стародавньої Греції і Стародавнього Риму //Дивослово. – 2002. - №1. – вкладка. 13. Чепіга І.П. Ораторське мистецтво на Україні в XVI – XVII ст. //Українська мова і література в школі. – 1989. - №10. – С. 64-69.

Тема № 3. Основні види і жанри красномовства

Перелік питань/завдань, що вносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Судове (юридичне) красномовство. Академічне красномовство. Політичне красномовство. Церковне красномовство. Суспільно-побутове красномовство. Діалогічне красномовство. 	<ol style="list-style-type: none"> Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 15-36. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 190-233. Сагач Г.М. Словник термінів красномовства //Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С. 315. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К.,

	2003. – С. 57-62.
<p>Семінарське заняття 4-5 (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Судове (юридичне) красномовство. 2. Академічне красномовство. 3. Політичне красномовство. 4. Церковне красномовство. 5. Суспільно-побутове красномовство. 6. Діалогічне красномовство. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 15-36. 2. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К., 2006. – С. 15-39. 3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 190-233. 4. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 57-62, 82-97. 5. Мацько Л. І. Риторика // http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_-_matsko_l_i 6. Олійник О.Б. Риторика // http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_-_oliynik_ob 7. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997 (відповідні статті). 8. Сагач Г.М. Словник термінів красномовства // Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993 (відповідні статті).
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доберіть 1-2 зразки різних видів промов, охарактеризуйте їх особливості. 2. Підготуйтеся до проведення конкурсу на проголошення ювілейних слів (тостів) для ситуацій: а) день народження вашого приятеля; б) ювілей вашого керівника; похвальних слів навчальному закладові, в якому ви навчаєтесь. 3. Напишіть коротку промову на одну із запропонованих тем: <ul style="list-style-type: none"> «Слово – зброя. Як усію зброєю, його треба чистити й доглядати» (М.Рильський); «Чудова думка втрачає всю свою цінність, якщо вона погано висловлена» (Вольтер); «Скажи будь-що, щоб я тебе побачив» (Сократ); <p>При цьому використовуйте такі приказки та прислів'я:</p> <p>Що маєш казати – наперед обміркуй. Краще мовчати, ніж брехати. Мудрий не все каже, що знає, а дурний не все знає, що каже. Слово – не горобець, вилетить – не піймаєш.</p> <p>Підготуйтеся до її виголошення.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 15-36.

(термін виконання: підготувати на семінарські заняття)

Тема № 4. Методика та етапи підготовки промови. Структура ораторського твору

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): <ol style="list-style-type: none">1. Вибір теми. Чинники успіху теми.2. Складання плану.3. Збирання матеріалу.4. Запис промови.5. Розмітка тексту знаками партитури.6. Тренування.	<ol style="list-style-type: none">1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 40-180.2. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997.3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 21-89.4. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С.5. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 17-23.
Семінарське заняття 6-7 (4 год.) <ol style="list-style-type: none">1. Вибір теми. Чинники успіху теми.2. Складання плану. Збирання матеріалу.3. Робота над вступом, основною частиною. Міркування. Висновки, їх типи.4. Композиція промови. Способи інтеграції тексту.5. Закони логіки в риторичі. Основні види логічних помилок.6. Запис промови. Розмітка тексту знаками партитури. Тренування.	<ol style="list-style-type: none">1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 182-214, 246-255.2. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К., 2006. – С. 155-171, 161-164.3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 118-130, 130-133, 178-179.4. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 64-72.5. Мацько Л. І. Риторика // http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_-_matsko_l_i6. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997 (відповідні статті).7. Сагач Г.М. Словник термінів красномовства //Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993 (відповідні статті).
Завдання для самостійної роботи: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Доберіть текст (200-250 слів), складіть простий, складний і цитатний плани до нього.</i>2. <i>Підготуйте промову на тему «Сучасний шлюб та його перспективи» за поданими тезами:</i><ul style="list-style-type: none">- любов як основа шлюбу;- церковний та світський погляд на шлюб;- проблема розлучення: причини та моральні аспекти;- зміна ставлення до вільного кохання в сучасному суспільстві;- нетрадиційні форми шлюбних відносин і ставлення до них суспільства.3. <i>Розставте логічні наголоси в першому та другому реченнях. Як зміна</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 182-214, 246-255.

порядку слів впливає на логічний наголос?

1. Михайло знайде вихід з будь-якого положення. 2. З будь-якого положення знайде вихід Михайло.

4. *Відтворіть пропущену ланку в доказах. Визначте, які з доказів побудовані на індукції, а які – на дедукції.*

Усі вчителі навчають учнів. Віра Петрівна навчає учнів.

Коля знає п'ять мов. Коля – поліглот.

Ми любимо говорити про природу. Ми любимо говорити про тварин.

У цій родині всі вміють дотепно жартувати. Мар'яна вміє дотепно жартувати.

5. *Визначте логічні помилки в наступних реченнях і класифікуйте їх:*

1) «Спартак» – це погана команда, тому що мій тато ніколи не вболіває за неї, а тільки – за «Динамо».

2) Після лекції у нас був гарний настрій. Отже, якщо у вас поганий настрій – ходіть на лекції.

3) Діти не можуть мати своєї думки, бо вони ще малі.

4) Він ніколи не мовчить, коли його питають. Отже, він – відмінник.

5) Ми можемо не читати цей твір, бо він стоїть останнім у списку літератури.

6. *Напишіть автохарактеристику, вдавшись до прийомів опису та міркування. Який прийом доцільніше використати для опису зовнішності, а який – для характеристики рис характеру?*

7. *Прочитайте наведений текст. Знайдіть основну частину. Чи є тут вступ, кульмінація, закінчення? Якщо є, то вкажіть, де.*

Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: «Піди-но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!» А той відповів і сказав: «Готовий, панотче», - і не пішов. І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: «Я не хочу». А потім покаявся і пішов. Котрий же з двох учинив волю батькову? (Біблія)

(термін виконання: підготувати на семінарські заняття)

Тема № 5. Логіка та емоції в промові

Перелік питань/завдань, що вноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): <ol style="list-style-type: none">1. Аксиологічні начала промови.2. Логіка як метод переконання аудиторії. Закони логіки.3. Основні види логічних помилок.4. Емоційні моменти промови.5. Мистецтво сполучати логічне та емоційне.	<ol style="list-style-type: none">1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 40-180.2. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997.3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 21-89.4. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С.5. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 17-23.

Тема № 6. Культура мовлення і мовленнєвого спілкування оратора

Перелік питань/завдань, що вноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): <ol style="list-style-type: none">1. Культура мовлення та його особливості.2. Основні якості мовлення.3. Етичні та комунікативні аспекти мовлення.	<ol style="list-style-type: none">1. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 102-109.2. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 26-49.3. Культура української мови: Довідник. – К., 1990.4. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997.
Семінарське заняття 8 (2 год.) <ol style="list-style-type: none">1. Культура мовлення та його особливості.2. Основні якості мовлення.3. Мовленнєве спілкування. Закони мовленнєвого спілкування.4. Головні умови успіху мовленнєвого спілкування. Комунікативні девіації.5. Гендерні аспекти спілкування.	<ol style="list-style-type: none">1. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К., 2006. – С. 174-182.2. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 102-109.3. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С. 99-102.4. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 26-49.5. Мацько Л. І. Риторика // http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_matsko_l_i6. Олійник О.Б. Риторика // http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_oliynik_ob7. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К., 2004. – С. 112-115, 186-191, 191-251.8. Культура української мови: Довідник /За ред. В.М.Русанівського. – К., 1990. – С. 7-32.9. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997. – С. 135, 140, 152-154, 169, 323.10. Українська мова: Енциклопедія. – К., 2004 (відповідні статті).
Завдання для самостійної роботи: <ol style="list-style-type: none">1. Проставте наголос. Звірте	Культура української мови: Довідник /За ред. В.М.Русанівського. – К., 1990. – С. 7-32.

<p><i>розставлені вами наголоси зі словниковою нормою.</i></p> <p>Батьківський, статуя, циган, цемент, Расін, кулінарія, табу, християнин, мізерний, пеня, відгомін, Тацит, догмат, феномен, дочка, завдання, бажаний, дихання, український, запроданець, поняття, випадок, Макбет, гастрономія, жалюзі, магазин, параліч.</p> <p><i>2. Виправте помилки у виразах:</i></p> <p>Вказала про це; відмічав про те, що; роз'яснити про роль; молодь ходять по вулиці; велику увагу приділили на тісний зв'язок; підкреслювалось про те, що.</p> <p><i>3. Виправте граматико-стилістичні помилки в поданих реченнях:</i></p> <p>Добра людина – це котра думає насамперед про інших. Київ – це буде столиця України. Юність – це коли вам двадцять. Вулиця Франка – це де тролейбусна зупинка.</p> <p><i>4. Виділіть з поданого лексичного матеріалу слова, які вживаються у сфері академічного красномовства. До яких груп лексики належать слова, що залишилися?</i></p> <p>Чкурнути, дотримуватися, диференціація, файний, говорити, ідіот, ідіома, пошана, хронологія, шампусік, глаголити, вода, шурупити, довбанути, фонема, природа, вуйко.</p> <p><i>5. Пригадайте виступ (лекцію, урок, виступ по телебаченню, радіо тощо), в якому ви спостерігали порушення літературної норми. Що це було за порушення? Якою була реакція аудиторії?</i></p> <p>(термін виконання: підготувати на семінарські заняття)</p>	
--	--

Тема № 7. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про художній образ. 2. Звуковий рівень тексту. 3. Лексичний рівень тексту. 4. Синтаксичний рівень тексту. 5. Стилістичний рівень тексту. 6. Стиль ораторського твору. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 40-180. 2. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997. 3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 21-89. 4. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С. 5. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К.,

	2003. – С. 17-23.
<p>Семінарське заняття 9 (2 год.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про художній образ. 2. Звуковий рівень тексту. 3. Лексичний рівень тексту. 4. Синтаксичний рівень тексту. 5. Стилiстичний рівень тексту. 6. СтилЬ ораторського твору. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посiб. – К., 2002. – С. 214-246. 2. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в iсторiю вчень i понять: Навч. посiбник. – К., 2006. – С. 182-188. 3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 133-166. 4. Чибiсова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 32-33. 5. Мацько Л. І. Риторика // http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_-_matsko_l_i 6. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997 (вiдповiднi статтi). 7. Лiтературознавчий словник-довiдник /Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалiв та iн. – К., 1997 (вiдповiднi статтi). 8. Українська мова: Енциклопедiя. – К., 2004 (вiдповiднi статтi).
<p>Завдання для самостiйної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Зробiть текст яскравим, художнiм, емоцiйним, уживши порiвняння, епiтети та метафори.</i> Знову лiто. Спека. Полудень. Поблизу озеро. Воно знаходиться в тiнi дерев. Хочеться викупатися у водi. 2. <i>Прочитайте речення. Спробуйте дати художнiй опис цих явищ за допомогою лiтоти, гiперболи та порiвняння.</i> Лiлiпут – людина, маленька на зрiст. Велетень – людина надзвичайно високого росту. 3. <i>Переробiть послiдовно на риторичний вигук, риторичне звертання, риторичне запитання таку фразу:</i> Український фольклор є скарбницею нашої духовностi. 4. <i>Пояснiть, у чому полягають стилiвовi недоречностi такого «документа»:</i> Високоповажна подруго! Цим листом доводжу до твого вiдома, що налаштувалася вже була їхати до тебе, а тут – телеп ката в борщ! – оказiя: профком дає путiвку, яка горить. Отож, начувайся, будь здорова й не кашляй. Бажаю тобі ясного неба, щастя i здоров'я, кавказького довголiття, радостi буття i грошей шапку. Твоя вiрна колежанка 	<p>Лiтературознавчий словник-довiдник /Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалiв та iн. – К., 1997 (вiдповiднi статтi).</p>

<p>Оксана.</p> <p><i>Спробуйте довести цей текст до певної стилістичної однорідності.</i></p> <p>5. <i>Напишіть коротку промову на одну із запропонованих тем:</i></p> <p>«О слів жорстока і солодка влада!» (Б.Олійник);</p> <p>«Мрію я словами відмикати людське серце...» (Л.Забашта).</p> <p><i>При цьому використовуйте такі приказки та прислів'я:</i></p> <p>Шабля ранить тіло, а слово – душу. Слово старше, ніж гроші. І від солодких слів буває гірко. Не кидай словом, як пес хвостом. <i>Підготуйтеся до її виголошення.</i></p> <p>(термін виконання: підготувати на практичне заняття)</p>	
--	--

Тема № 8. Зовнішня культура оратора

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вигляд оратора. 2. Вихід до слухачів. 3. Погляд. 4. Жестикуляція. 5. Голос. Техніка дихання і техніка мовлення. 6. Місце промови. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 40-180. 2. Куньч З. Риторичний словник. – К., 1997. 3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. – К., 2003. – С. 21-89. 4. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993. – С. 5. 5. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика. – К., 2003. – С. 17-23.

Тема № 9. Захист навчальних промов та їх аналіз

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Семінарське заняття 10-12 (6 год.):</p> <p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>1. <i>Підготуйте до виголошення промову на одну із запропонованих тем (10-12 хв.):</i></p> <p style="text-align: center;">I. Риторика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні закони риторики. 2. Ознаки педагогічної майстерності оратора. 3. Образ оратора. 4. Образ аудиторії. 5. Основні етапи підготовки і виголошення промов. <p style="text-align: center;">II. Історія і біографії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Князь Володимир і хрещення Русі. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002. – С. 182-277; 280-363.

2. Павло Скоропадський – національний лідер.
3. Іван Франко про права людини.
4. Історія династії Романових.
5. Джордж Вашингтон як ідеал політика для Америки.

III. Злочин і закон

1. Чи доцільний суд присяжних?
2. Небезпека наркотиків для суспільства.
3. Основні причини злочинності.
4. Ефективна боротьба з організованою злочинністю.
5. Вплив детективних (або кримінальних) фільмів на дітей.

IV. Уряд і політика

1. Як необхідно реформувати діяльність Верховної Ради?
2. Що краще: дво- чи багатопартійна система?
3. Чи потрібні реформи в міському господарстві?
4. Світові банки в долі України.
5. Цікава політична постать сучасності.

Вимоги до оформлення: текст повинен бути набраний на комп'ютері, обсяг – 10-12 сторінок, шрифт Times New Roman 14, параметри сторінки: зверху, знизу – 2,5, зліва – 3, справа – 1,5.

Промова має містити вступ, основну частину, висновки, список використаної літератури.

Промова виголошується публічно українською мовою. Аналіз здійснюється викладачем і аудиторією.

(термін виконання: підготувати на практичне заняття)

Тематика індивідуальних (групових) завдань

1. Підготуйте повідомлення на одну з тем:

Риторика Давньої Греції.

Горгій як видатний ритор античної Греції.

Ораторство Демосфена.

Сократ як ритор.

Платон про риторику.

Риторика Аристотеля.

Риторика Цицерона.

Мовотворчість Івана Вишенського.

Мовна спадщина Григорія Сковороди.

Ораторство Феофана Прокоповича.

2. Підготуйте промову на тему «Сучасний шлюб та його перспективи» за поданими тезами:

- любов як основа шлюбу;
- церковний та світський погляд на шлюб;
- проблема розлучення: причини та моральні аспекти;
- зміна ставлення до вільного кохання в сучасному суспільстві;
- нетрадиційні форми шлюбних відносин і ставлення до них суспільства.

3. *Напишіть коротку промову на одну із запропонованих тем:*

«Слово – зброя. Як усію зброєю, його треба чистити й доглядати» (М.Рильський);

«Чудова думка втрачає всю свою цінність, якщо вона погано висловлена» (Вольтер);

«Скажи будь-що, щоб я тебе побачив» (Сократ);

При цьому використовуйте такі приказки та прислів'я:

Що маєш казати – наперед обміркуй.

Краще мовчати, ніж брехати.

Мудрий не все каже, що знає, а дурний не все знає, що каже.

Слово – не горобець, вилетить – не піймаєш.

Підготуйтеся до її виголошення.

4. *Напишіть коротку промову на одну із запропонованих тем:*

«О слів жорстока і солодка влада!» (Б.Олійник);

«Мрію я словами відмикати людське серце...» (Л.Забашта).

При цьому використовуйте такі приказки та прислів'я:

Шабля ранило тіло, а слово – душу.

Слово старше, ніж гроші.

І від солодких слів буває гірко.

Не кидай словом, як пес хвостом.

Підготуйтеся до її виголошення.

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських промовах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю

Результати вивчення навчальної дисципліни оцінюються за допомогою модульної контрольної роботи, яка складається з двох питань та одного завдання, наприклад:

1. Судове красномовство в Давній Греції.
2. Ораторство Демосфена.

3. Підготувати захисну промову.

Форма підсумкового контролю

Підсумковий контроль з дисципліни «Риторика» – залік за результатами поточного та проміжного контролю.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання поточного та проміжного контролю визначаються Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС із урахуванням *вагових коефіцієнтів*:

- поточного контролю – 0,7;
- проміжного контролю – 0,3.

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/06/polozhennja_pro_porjadok-ocinjuvannja-rivnja-navchalnyh-dosjahrenn-zi-zminamy.pdf

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Досягнення студентів на практичних заняттях, а також виконана самостійна робота оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Письмова промова, повідомлення	5
Усна промова	5

Критеріями оцінювання письмової та усної промови, повідомлення є здатність студента збирати джерельну інформацію та критично й творчо її опрацювати. Враховується самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота оцінюється в межах від «0» до «30» балів за такими критеріями:

Викладач

(підпис)

С.В. Глушук
(ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри загального мовознавства, слов'янських мов та світової літератури протокол № 8 від « 15» червня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Т.С. Шевчук
(ПІБ)